

Köyde Rumi Mart

– sahara · 16 Mart 2022

Mart ayını yarılalık sayılır. Baharın müjdecisi cemreler tamamlandı. Yavaş da olsa havaların ısınacağını beklerken mart yaptı yapacağını “... Kazma kürek yaktırır!” eylemini güzel yurdumuzun yedi iklim dört bucağında şanına yakışır biçimde yaşıyor. Yurdun her tarafı beyazlara büründü. Ege Ve Akdeniz bölgeleri illerimize bile karlar yağdı. Bitlis’e düşen kar kalınlığı 7-8 metreyi bulduğu haberi şaşkınlık yarattı. Kar temizliktir, berekettir lakin biraz fazla oldu. Yaşadığım Derince ’de ağaçların üstünde 16 Mart günü hâlâ erimemiş karlarını görünce anavatanıma çocukluk günlerimin Rumi Mart günlerine gittim...

Babamın nüfus cüzdanında doğum tarihi 1334’tü. Cep defteri gibi bir nüfus cüzdanı vardı. O defterde doğum tarihi Rumi takvime göre yazılmıştı. Miladi takvime göre 1919 doğumluydu babam. Doğumunun Rumi takvime göre yazıldığına göre ayları da Rumi takvime göre saymasını anımsıyorum. Köyümüzde ilkokul 1930 yılında açılmış ve üçüncü sınıfa kadarmış ilk yıllarda eğitim-öğretim süresi. Haliyle babam okulu bitirmiş. Çok güzel bitişik eğik yazı yazardı. Dört işlemi sağlamalarıyla birlikte eksiksiz yapardı.

Biz dönelim aylara: Rumi takvime göre ayları bir anımsayalım: “Zemheri, Gücük, Mart, Abrul, Mayıs, Kiraz, Ocak, Ağustos, İlk Güz, Orta Güz, Son Güz ve Karakış.” Bu ayların tüm özelliklerini bilirdi babam. Hava olaylarının ayların hangi günlerinde nasıl oluşacağını radyolarda okunan meteoroloji tahminlerinden daha iyi tahmin ederdi. Nasıl etmesin! Atadan dededen elde edinilen yıllarca yaşanmışlıkları içeriyordu gözlemleri.

Dağ köyü diye nitelenen köyler içinde addedilir köyümüz. Yüksek dağların hemen eteklerinde kurulmuş, Karadeniz iklimi, doğu Anadolu karasal iklime daha yakın seyrederek köyümüzün iklimi. Bizde iki mevsim hüküm sürerdi çocuklu ve ilk gençlik yıllarında. Kışlar 6 ay, geriye kalan 6 ay da doğanın karlardan azat olduğu ilkbahar, yaz ve de sonbaharı kapsayan süre. Şimdilerde mevsimler şaştı. Eski karlar yağmıyor her yıl yetesiye.

Haziran ayında bile köye 10 cm kar yağdığı dün gibi hafızamda. Annem çapa yapmak için mısır tarlasına gitmişti hava düzeline. Az sonra yanına gittim annemin. Yağan kar çapası gelen mısırları üşütmüş yerle yeksan etmişti. O yıl mısır tarlasında yeşeren çimenler çayır biçme ayında çayır olarak biçildi.

Mart ayında yurdun her bölgesinde kar yağıyor. Miladi mart 14’ü Rumi takvime göre martın aybaşı birine denk gelir. Mart ayı babamın hiç sevmediği bir aydı. Martta Kocakarı Fırtınası, Çaylak Fırtınası, Abrul (babam abril diye söylerdi) Kırangıç Fırtınası gibi fırtınaları yaşadık.

Köyümüzde ancak abrul ayının sonlarında karlar erir çayırlar yeşermeye yüz tutardı. Abrul

başlarında karların erimesi çok nadirdi. Böyle baharlar babamın özlediği baharlar olurdu. Ne kadar erken bahar gelirse koyun sürüsünün otlaklara çıkması o kadar erken olur. Mart sonlarında merekte (samanlık) ot suyunu çekerdi çoğu kez. Koyunlar babamın deyişleriyle döl döker, kuzular. Üstüne üstlük ot da iyice azalır sa vasş yıllarında şehirlerde ekmeğın karneye bağlandığı gibi koyunların hakkı olan ot yetesiye verilmezdi. Oysa kuzuların sadece anne sütüyle beslendiğı doğumlarının ilk aylarında koyunların olabildiğince bolca ot yemeleri gerekir.

Babamın koyunculuk sevdası onulmaz bir sevdandı. Uzun kış gecelerinde amcalarımla birlikte yaşadığı yıllarda merekte otun bol olduğı yıllardaki besledikleri koyunlarla ilgili anılarını anlatırken gözleri ışıldardı. Kavalına üflemeye başladđ. İleriki yıllarda kaval sanatçılarını çok dinledim. Babam gibi kaval üfleme ustalara çok az denk geldim.

Biz dönelim yine Rumi marta ve babamın ilkbaharın yüzünü göstermediğı günlere. Merekte ot bitmiş. Babamın yüzünden düşen bin parça. Her kış en az bir kişinin Ardahan'a giderken aşmak zorunda olduğı ve donarak öldüğü Sahara Dağı'ndan köyümüze doğru soğuk rüzgârlar esişini sürekli süzdürürdü. Zemheri geri dönerdi adeta. Kavalın esamisi okunmazdı. Merekte otu olan komşulara müracaat edilir, gelecek yazda geri ödenmek koşuluyla ödünç ot almak zorunda kalırdık.

Yetesiye karınları doymayan koyunların melemeleri, bazı kuzuların ölmesi ailece hepimizi üzüntüye gark gederdi. Martın azizliklerini anlatan annemin şu kıssasını anlatmadan olmaz. Sözlerine şöyle başladđ: " Eskiden bir kocakarı yaşarmış köylerin birinde. Onun da koyunları varmış. Bir sene bahar geç gelmiş. Merekte otu bitmiş. Komda(ahır) koyunlar melemeye başlamışlar açlıktan. Kocakarı kedisini bağlayıp kömün içinde iç kısmının bir yüzüne asmış. Kedi azat olmak için tırmalanırken koyunlar kediyi seyrederek açlıklarını unutup melemelerini keserlermiş."

Mayıs başlarında artık günlerin de uzamasıyla yetim gömleği güneş yüzünü yetesiye gösterirdi. Çayırlarımız yeşerir; koyunlar nazlı nazlı yayılırken kuzular coşkuyla zıplayıp atlayarak baharın zevkini çıkarırdı. Karlar dağların doruklarına çekilir rüzgâr serin serin eserdđ. Babamın neşesi yerine gelir, gözlerinin içi gülerdi. Evin bir tarafında saklı kavalına hatırlardı.

Uzun acımasız kışlar, geç gelen baharlar yazgımızın bir parçasıydı. Biz çocuklar yaşananlardan gocunmazdık. Her çocuğın bir kızağı vardı. Kar nedeniyle okulda derslere ara verildiğini vaki değildi. Kar yağarken okul bahçesinde oyunlar oynadığımızı, kardan adam yapmak için karları yuvarladığımızı hala anımsarım.

Son Güzde başlayan kar yağışının Martta, Aprulda çokça yağması; merelerde otlar azalsa bile yaz mevsiminin bereketli geçeceğine dair gerçekçi bir görüş söylenirdi köyümüzde. Ve gelenek göreneklerde bozulma yaşanmadığı köyümüzde mutluyduk. Düğünlerde, bayramlarda yaşanan içten coşkuyu anımsadıkça buruk bir hoşluk sarar ruhumu. Doğduğumuz yerde değil doyduğumuz yerlerde

yaşamak zorunda olmamızın garip hüznünü okumak, yazma eyleminin güzelliğiyle az da olsa giderme çabasıyla içinde olmak çocukluk ve ilk gençlik yıllarım kadar coşkulu olmasa bile yine de güzel. Umar ve dilerim mart ortalarında nadir görülen bu şiddette kar yağışı; ülkemizde özellikle çiftçilerimizin bol ürün hasat edecekleri bereketli bir yaz mevsimini yaşayacaklarının müjdecisi olur.

İbrahim YILMAZ